202 . Ţaga | Judeţ: Cluj | Punct: Baza Arheologică | Anul: 2003

Anul: 2003
Cod RAN: 59835.04
Perioade: Preistorie
Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu
Tipuri sit: descoperire funerară, obiect izolat
Categorii sit: Domestic, Religios, ritual şi funerar
Autori: Gheorghe Lazarovici, Zoia Maxim, Mihai Meşter, Paul Vrâncean
Instituții: Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Instiuție Nedefinită

Rezumat

Un prim obiectiv al campaniei din 2003 era acela de a termina cercetarea fundaţiilor de la locuinţele 45-47, rămase în studiu din campania precedentă. Acestea au fost cercetate până la şanţul conductei de gaz ce traversa cabana până la gura puţului, situat la 25 m N de cabană. Un al doilea obiectiv era cercetarea şi identificarea laturii de N a fortificaţiei neolitice. Cel mai bogat material descoperit a fost ceramica. Foarte puţine vase au permis a se întregi. Dintre acestea este de amintit un vas de tipul celor cilindrice, din pastă semifină, de culoare cărămizie, caracteristic pentru grupul Iclod, faza I.

Raport

Un prim obiectiv era acela de a termina cercetarea fundaţiilor de la locuinţele 45-47, rămase în studiu din campania precedentă. Acestea au fost cercetate până la şanţul conductei de gaz ce traversa cabana până la gura puţului, situat la 25 m N de cabană. Conducta a distrus centrul unor complexe (L 25, L 26) sau latura de V a altora (L 27).

Un al doilea obiectiv era cercetarea şi identificarea laturii de N a fortificaţiei neolitice.

Mai urmărim, în această campanie, realizarea unor măsurători de arheometrie cu rezistivitate (Cluj) sau magnetometru (Alba Iulia) pentru delimitarea sistemului de fortificaţie sau aglomerări mai importante de complexe.

Deoarece zona este foarte bulversată de lucrările de la cele două staţii de gaz, prospectarea rămâne pe plan secundar, cel puţin deocamdată.

Pe parcursul desfăşurării săpăturii am constatat că pe cca. 60% din suprafaţă straturile au fost deranjate de amenajările la fosta organizare de şantier, mai ales in zona din amonte (V). Acolo nu au rămas in situ decât fundaţiile complexelor.

Cea mai bună situaţie stratigrafică a fost sesizată de-a lungul profilului dintre S 10 - S 11 unde deranjamentele antropice erau cele mai mici:

0 -0,15 m humus post neolitic, deranjat peste el fiind depus un strat de pietriş (fiind curtea organizării de şantier);

-0,15 –0,30 m strat de cultură, negru granulos cu depuneri ceramice; ceramica se află în proces de retardare, Ţaga III.

-0,30 –0,45 m strat cu depuneri neolitice, neolitic târziu, Ţaga II/III sinteză Iclod – Petreşti, la nivel Iclod II/III. În această vreme funcţionează locuinţa 26, partea cu vatra suspendată. Tot la acest nivel au loc depuneri peste L 44; Locuinţele cu podeaua suspendată apar mai de timpuriu în cultura Banatului dar sunt şi apariţii ale vremii1.

Generat la: 06.08.2025 16:22

Complexele:

Locuinţa 44. A continuat prepararea ei la sud de conductă, în zona centrală.

În spaţiul respectiv au fost semnalate trei orizonturi de locuire: ultimul - o colibă, penultimul - un mormânt care taie locuinţa, iar craniul său era tăiat de groapa de stâlp de la vatra unei colibe marcată ca L 44_2 (deoarece unele materiale s-au amestecat).

Coliba L44_2 este de la -0,45 la -0,50 m, înclinată spre E, ceea ce indică panta naturală a dealului, diferită de cea actuală, situaţie semnalată şi în S 10, nivelare aparţinând lucrărilor recente. Spre S 10, în c. F1, nivelul coboară mai adânc partea superioară a chirpiciului fiind la -0,55 m. Acesta este un nivel de umplere, când locuinţa este folosită pentru resturi menajere, vreme în care se aruncă, de-a valma, fragmente ceramice, oase, resturi de pereţi. Acesta ţine de perioada de funcţionare şi nivelare, Taga II; al doilea este nivelul de distrugere şi abandonare al locuinţei, nivel aflat în cercetare. El ţine de perioada de funcţionare Ţaga I târziu. Pe acest din urmă nivel au fost descoperite un vas cilindric întregibil şi mai multe pietre din o gresie locală, galbenă nisipoasă, folosite în casă ca suport pentru diferite activităţi.

După demontarea nivelului de umplere au apărut fragmente de la dărâmăturile de chirpici din faza veche L44_1 (Ţaga I), pe o porţiune deranjate de groapa unui mormânt.

Mormântul 1. Mormântul a fost descoperit cu cca. 0,15–0,30 m mai jos de nivelul de călcare al colibei P 44. Capul mortului se afla la 0,18 m S de vatră. După cât se pare o parte a craniului (partea superioară a fost distrusă din vechime, poate de un par de la stâlpii de vatră). Partea inferioară a craniului (baza şi unele vertebre din partea superioară) au fost distruse la descoperire.

Mortul a fost îngropat între resturile fazei 1 a locuinţei 44, după distrugerea şi nivelarea ei. Fragmentele de chirpici au ajuns în groapă, deşi intenţia lor a fost de a le pune deasupra chirpiciului. În groapa mortului intră materiale din stratul de cultură, unele fragmente de oase animaliere, foarte fragmentare, nefiind depuneri de carne.

Mortul a fost depus în poziţie chircită, pe partea dreaptă, cu mâinile ridicate spre faţă, parţial încrucişate. Groapa nu a putut fi clar delimitată fiind săpată în depunerile şi dărâmăturile locuinţei 44. Scheletul a fost depus cu capul spre N şi picioarele spre S. Privirea era spre V. Mortul avea ca inventar funerar un topor îngust şi foarte ascuţit, pus cu tăişul în sus, orientat N - S ca şi poziţia scheletului. În vecinătate a fost descoperit un fragment de vas, o cupă dar nu suntem siguri că ţinea de inventar fiind posibil să provină de la umplutura din locuinţa abandonată.

Acesta este primul mormânt descoperit la Ţaga. Poziţia chircită este frecventă în neolitic, mai puţin în grupul Iclod, unde frecvente sunt mormintele în poziţie întins pe spate şi foarte rare cele chircite. Aceeaşi este situaţia în cultura Petreşti.

Scheletul a fost pregătit pentru a fi ridicat in situ deoarece primarul comunei dorea să fie dus la Muzeul din localitate unde descoperirile neolitice mai importante sunt bine valorificate. Acest lucru s-a realizat în bune condiţii.

Locuinţa 45. La complex a continuat şpăcluirea la S de conductă, zonă în care se constată depuneri de cioburi pe orizontală, la diferite nivele (diferenţa este de 0,06-0,08 m), ceea ce arată că din momentul abandonării până la distrugere sau nivelare este folosit ca spaţiu pentru resturi menajere, curăţeniile sezoniere (amestec de cărbune, praf de chirpici mărunt).

În zona centrală, pe peretele de S, a fost găsită o structură de chirpici cu dimensiunile de 1,2 x 1,4 m. După aspect pare o casetă pentru cereale ridicată la o anumită porţiune deoarece spre capătul de E a fost găsită o piatră dreptunghiulară folosită ca suport pentru diferite lucrări.

Podeaua a fost vopsită cu lut galben fie pentru aspect fie practic, pentru a acoperi crăpăturile din caseta în care erau ţinute, foarte probabil cerealele.

Locuinţa 46. Podeaua suspendată a locuinţei se întindea pe o suprafaţă de 2 x 2,2 m, fiind amplasată spre unul din pereţi. Spre deosebire de L 45, unde partea suspendată avea 1,2 x 1,4 m, de dimensiunile unei casete pentru cereale sau mese aici dimensiunile sunt potrivite unui spaţiu pentru dormit - asemenea spaţiu

amenajat a fost descoperit la Parţa2 şi la Divostin unde este doar o parte a încăperii, ca la Ţaga.

În această campanie a fost cercetată doar infrastructura complexului.

Locuinţa 47. Nivelul de abandonare al locuinţei şi al podelei suspendate este mai ridicat faţă de celelalte complexe, nivelul ţinând de orizontul Ţaga II.

Urmele unei podele suspendate, întinsă doar pe o suprafaţă de maxim 1,5 x 1,4 m (apreciere după aglomerarea de fragmente cu structură de bârne), au fost găsite pe peretele de N4 spre deosebire de L 45 unde erau pe peretele de S. Acestea sunt legate, foarte probabil de intrare. Dimensiunile lor indică diferite funcţionalităţi: masă, bancă, pat, casetă pentru cereale sau alte produse.

Locuinţa 48 - cercetarea este epuizată în zona complexului.

Şănţuleţul 49 (S 11, c. la –0,70 m) este un şănţuleţ care coteşte cu un unghi de 900, după toate aparenţele este unul modern, din cauza amestecului de pământ negru şi galben, sesizat şi în alte situaţii.

Unele gropi nou apărute, spre capătul de sud al S 11 ar putea ţine de palisadă sau de un alt complex (Complexul 50) ce merge spre V.

Numărul de obiecte întregi nu este prea mare, deoarece cercetarea a fost sub nivelul de călcare. Materialele descoperite aparţin primului nivel de locuire sau au fost antrenate de gropile ce taie stratul de cultură. Cele mai multe sunt obiecte nefolositoare, abandonate sau sparte.

Cel mai bogat material descoperit a fost ceramica. Foarte puţine vase au permis a se întregi. Dintre acestea este de amintit un vas de tipul celor cilindrice, din pastă semifină, de culoare cărămizie, caracteristic pentru grupul Iclod, faza I.

Tragerea unor concluzii finale este încă dificilă deoarece nu a putut fi încheiată cercetarea tuturor gropilor de la structura de bază a locuinţei. De asemenea nici încărcarea bazei de date nu este încheiată.

Deosebită ni se pare descoperirea unui mormânt de inhumaţie în poziţie chircită, în perimetrul unei locuinţe şi felul în care a fost depusă securea de piatră, cu tăişul în sus.

Privind arhitectura neolitică reconstituirea unor complexe este încă în lucru şi studiu, unele date sesizate nu au fost epuizate.

Note

- 1. Divostin II, L 15 Mc Pheron – Srejoviæ 1988, plan VIIIc; Lichter 1993, pl. 25a ş.a
2. Lazarovici et alii 2001.
3. Divostin II, L 15 Mc Pheron – Srejoviæ 1988, plan VIIIc; Lichter 1993, pl. 25a.
4. Divostin II, L 15 Mc Pheron – Srejoviæ 1988, plan VIIIc; Lichter 1993, pl. 25a sunt tot pe peretele de nord.

Informații suplimentare online

Raportul 2377 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro